

Befolknings-, Erhvervs- og Beboelsesforhold i København.

Københavns statistiske Kontor udsendte, som refereret i Nationaløkonomisk Tidsskrift 1890, i Marts 1890 en foreløbig Opgørelse af Resultaterne af Folketællingen i København den 1. Februar 1890, og Befolkningsstatistikens Hovedresultater har Kontoret meddelt i de af det i 1891 udgivne Statistiske Oplysninger om København Nr. 4. Nu har Kontoret udgivet »Tabelværk til Københavns Statistik Nr. 10«, og heri indeholdes den tabellariske Fremstilling af Københavns Befolknings-, Erhvervs- og Beboelsesstatistik.

Vi meddele i det Følgende nogle Enkeltheder.

Antal af Husstande

i København var i 1890 noget over 75,000, og ved at dividere dette Tal ind i Københavns hele Folketal 312,859 faar man 4,2 Beboere pr. Husstand.

Den københavnske Befolkning fordelte sig den 1. Februar 1890 efter Husstande paa følgende Maade

	Husstandenes Antal		Personantal	
	absolut	i pCt.	absolut	i pCt.
paa 1 Person	7,566	10. ₁	7,566	2. ₆
- 2 Personer.....	13,697	18. ₂	27,394	9. ₂
- 3 —	14,900	19. ₃	44,700	15. ₀
- 4 —	12,776	17. ₀	51,104	17. ₁
- 5 —	9,870	13. ₂	49,350	16. ₆
- 6 —	6,855	9. ₁	41,130	13. ₈
- 7 —	4,450	5. ₉	31,150	10. ₅
- 8 — og der- over.....	5,039	6. ₇	45,691	15. ₃
	75,153	100. ₀	298,085	100. ₀

Ved »Husstand« er her forstaaet det hele Antal Personer, der bor i en Lejlighed, direkte lejet af Værten (eller beboet af denne selv). Husstandens Personantal indbefatter altsaa her baade Logerende og Tyende, saaledes at omvendt de Logerende, selv om de bebo et Værelse eller flere Værelser for sig, naar disse ikke ere lejede af Værten, ikke ere opførte som særskilt Husstand. Den talrigste Art af Husstande omfatter, som man ser, 3 Personer og udgør $\frac{1}{5}$ af samtlige Husstande. Ialt udgøre Husstandene paa 2—4 Personer 55 pCt. af samtlige Husstande. — I Husstande paa mindst 8 Personer er udeladt saadanne »Anstalter«, som kun i uegentlig Forstand kunne opfattes som samlede Husstande, saasom Hospitaler, Kaserner, Hoteller, Pensionater osv. Antallet af disse er opgjort til 234 med en samlet Befolkning af 14,207 (hvortil Befolkningen paa Skibene i Havnen: 567).

Føjes til hine 75,153 Husstande 378 Lejligheder, der vel vare bortlejede, men dog faktisk ubeboede i Tællingsøjeblikket, bliver Husstandenes Antal, fraregnet »Anstalter«, men svarende til alle bortlejede Beboelseslejligheder, 75,531.

Af Husstandene havde

- 68.6 pCt. hverken Logerende eller Tyende,
 15.0 — Tyende, men ikke Logerende,
 14.3 — Logerende, og ikke Tyende,
 2.1 — baade Logerende og Tyende.

Altsaa: næsten $\frac{7}{10}$ af samtlige Husstande omfattede udelukkende Familiens egne Medlemmer i snævrere Forstand.

Alder og Køn.

For hver 1000 Kvinder
 fandtes af Mænd

Under 15 Aar.....	1006
15—30 Aar.....	834
30—45 —	833
45—60 —	772
60 Aar og derover.....	584
Uangiven Alder.....	840
	853

Af 1000 i hvert Køn fandtes i de forskellige Aldersgrupper:

	Mandkøn	Kvindekøn	Til- sammen
Under 15 Aar.....	335	283	307
15—30 Aar.....	263	269	266
30—45 —	221	227	225
45—60 —	119	131	125
60 Aar og derover.....	60	88	75
Uangiven Alder.....	2	2	2
	1000	1000	1000

Tages begge Køn tilsammen og sammenlignes Forholdene med tidligere Tællinger og med det øvrige Land, faas følgende Oversigt:

	København			Hele Danmark 1880	
	1890	1885	1880	Køb- stæder	Land- distrikter
Under 15 Aar.....	307	293	282	327	349
15—60 Aar.....	616	630	641	591	549
60 Aar og derover....	75	75	75	82	102
Uangiven Alder.....	2	2	2	„	„
	1000	1000	1000	1000	1000

Den ældste Person var Sømand Chr. Carlsen, der, efter eget Sigende (officiel Attest var ikke til at fremskaffe), var født i København den 20. Maj 1787. Han døde den 7. Oktober 1890, 103 Aar gl.

Gift og Ugift.

Ugifte Mænd (over 20 Aar gl.) c. 29,000, ugifte Kvinder (over 20 Aar gl.) c. 39,000; — Ægtepar c. 51,000; — Enkemænd c. 4000; Enker c. 17,000; — fraskilte Mænd c. 400; fraskilte Kvinder c. 1000 (982). Altsaa af Befolkningen over 20 Aar: c. 51,000 gifte og c. 33,000 ikke gifte Mænd; c. 51,000 gifte og c. 57,000 ikke gifte Kvinder.

Af Befolkningen over 40 Aar: c. 26,000 gifte Mænd; c. 4000 endnu ikke gifte og c. 3800 ikke længere gifte Mænd (Enkemænd og fraskilte), — mod c. 22,000 gifte Kvinder, c. 9500 endnu ikke gifte Kvinder og c. 15,700 Enker og fraskilte Kvinder.

Af Mændene over 60 Aar

have 10 pCt. aldrig været gifte,
ere 26 — Enkemænd (resp. Fraskilte),
ere 64 — endnu gifte.

Af Kvinderne over 60 Aar

have 19 pCt. aldrig været gifte,
ere 56 — Enker, medens
25 — endnu ere gifte.

Af Kvinderne over 20 Aar var

	i København	i det øvrige Land (i 1880)
Ugifte	36,4 pCt.	26,0 pCt.
Enker og Fraskilte.....	16,5 —	13,0 —
Gifte	47,1 —	60,1 —

Den store Indvandring til Byen af Tjenestetyender, Fabrikarbejdersker og andre ugifte Kvinder, den ringere Ægteskabshyppighed og Mændenes større Dødelighed forklarer disse særlige Forhold.

Af Personer under 20 Aar var 2 Mænd og 133 Kvinder gifte.

Født udenfor København

var i 1890 c. 151,000 Personer (c. 68,000 Mænd, c. 83,000 Kvinder), altsaa næsten Halvdelen af Stadens Befolkning. Deraf var c. 94,000 fødte paa Øerne, c. 33,000 fødte i Jylland, c. 13,000 fødte i Sverig (hvoraf atter c. 4600 Mænd og c. 8200 Kvinder).

Udenfor Folkekirken

stod kun 2,8 pCt. af Befolkningen, nemlig c. 3300 Mosaiter, 1736 Romersk-Katholske (deraf 742 Mænd, 994 Kvinder), 946 udenfor Trossamfundene, c. 500 Baptister, c. 400 Reformerte, c. 400 Methodister, c. 400 Irvingianere osv.

Forholdsvis betydelig er Tilvæksten blandt Katholikerne. Den katholske Menighed talte

i 1860	749 Personer
i 1870	1002 —
i 1880	1156 —
i 1885	1328 —
i 1890	1736 —

Den københavnske Befolknings Fordeling efter
Erhverv, den 1. Febr. 1790.

(Se Tabellen paa næste Side.)

Ser man paa Aldersklassefordelingen, særligt for mandlige Forsørgere, finder man, for de vigtigste af Erhvervsgrupperne, den erhvervende Befolkning klassificeret i følgende Aldersklasser:

Mandlige Forsørgere	Under 25 Aar	25—54 Aar	55—64 Aar	65 Aar og derover	Tilsammen
	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.	pCt.
Immaterielle Erhverv	34.1	55.1	7.3	3.5	100.0
Haandværk og Industri. Hovedpersoner	1.0	73.0	17.3	8.7	100.0
Haandværk og Industri. Medhjælpere	30.1	62.3	5.3	2.0	100.0
Handel og Omsætning. Hovedpersoner	1.3	80.5	13.0	5.2	100.0
Handel og Omsætning. Medhjælpere	36.4	58.6	3.8	1.2	100.0
Daglejere	9.2	77.8	9.2	3.7	100.0
Tyende	55.8	42.5	1.2	0.5	100.0
Pensionister, Kapitalister etc.	0.3	19.3	24.7	55.1	100.0

Af det hele Antal mandlige, resp. kvindelige Forsørgere var ugifte, gifte, Enkemænd resp. Enker:

	mandl. Forsørgere	kvindl. Forsørgere
Ugifte	40.5 pCt.	68.5 pCt.
Gifte	54.7 —	3.1 —
Enkemænd (resp. Enker) .	4.8 —	28.2 —

Opgivelserne for Kvindernes Erhverv afgive imidlertid ikke nogen fuldt paalidelig Maalestok for deres Deltagelse i Erhvervslivet, selv bortset fra den Bistand, gifte Kvinder

	A. Antal af de Personer, der som Forsørgere høre til hver Klasse				B. Antal af de Personer, der som Hustruer, Børn, Slægtninge eller anden Husstand (dog ikke Tyende) forsørges af de under A anførte				Tilsammen		
	Mand-køn	Kvinde-køn	Begge Køn		Mand-køn	Kvinde-køn	Begge Køn		Mand-køn	Kvinde-køn	Begge Køn
Immaterielle Erhverv.....	15,688	3,447	19,135		6,058	14,331	20,389		21,746	17,778	39,524
Jordbrugere og Fiskere. Hovedpersoner.....	352	16	368		161	388	549		513	404	917
do. Medhjælpere.....	360	19	379		88	215	303		448	234	682
Haandværk og Industri. Hovedpersoner.....	6,990	2,690	9,680		5,725	13,481	19,206		12,715	16,171	28,886
do. Medhjælpere.....	29,614	11,644	41,258		16,497	33,844	50,341		46,111	45,488	91,599
Handel og Omsætning (deriblandt Søfarende). Hovedpersoner.....	9,035	2,288	11,323		6,765	16,375	23,160		15,820	18,663	34,483
do. Medhjælpere.....	12,455	1,897	14,352		4,480	10,426	14,906		16,935	12,223	29,258
Daglejere.....	9,483	3,385	12,868		8,154	15,778	23,932		17,637	19,163	36,800
Tyende.....	2,571	17,957	20,528		251	491	742		2,822	18,448	21,270
Pensionister og Kapitalister etc.....	3,255	8,043	11,298		1,622	6,598	8,220		4,877	14,641	19,518
Personer under det Offentlige Forsorg m. v....	1,791	1,689	3,480		162	142	304		1,953	1,831	3,784
Uangivet Erhverv.....	1,474	2,350	3,824		952	1,362	2,314		2,426	3,712	6,138
Tilsammen..	93,068	55,425	148,493		50,935	113,431	164,366		144,003	168,856	312,859

yde deres Mænd i visse Erhverv. Thi fraregnet at mange Kvinder have Bibeskæftigelse, der kun for en ringe Del bidrage til deres Livsunderhold, saa at de med Rette ikke have anført sig som Erhvervsdrivende, have andre undladt det af et eller andet irrationelt Motiv eller ligefrem Forsømmelse, selv om de virkelig have et Erhverv. Af de gifte Kvinder anførtes som selvforsørgede kun 4 pCt., og omend Procenten i Virkeligheden er adskilligt større, er det dog sikkert, at de kun forholdsvis meget sjældent ere selvforsørgende; — af ugifte Kvinder over 18 Aar anførtes som selvforsørgende 78 pCt., og af Enker 87 pCt.

De københavnske Erhvervsdrivendes Fødested.

Af Stadens Erhvervsdrivende var kun $\frac{1}{3}$ født i Byen selv, $\frac{2}{3}$ udenfor; — men selvfølgelig er der mellem de enkelte Erhvervsgrupper betydelige Forskelligheder: i de Erhverv, der ikke kræve nogen egenlig Fordannelse, optræde Ikke-Københavnere efter et særligt stærkt Forhold. Derfor finde vi, naar vi holde os til »Forsørgere«, blandt Daglejere og Tyende følgende Forholdstal:

Af Forsørgere fødte	Tyende		Daglejere	
	Mænd pCt.	Kvinder pCt.	Mænd pCt.	Kvinder pCt.
i København	18.4	20.9	18.7	27.8
i Købstæderne.....	14.4	24.8	14.3	21.3
i Landdistrikterne	62.7	41.8	58.0	36.9
i Sverig	2.0	9.6	5.7	10.6
i Tyskland.....				
i øvrige Udland (og uan- givet).....	1.1	1.2	2.1	1.3
	1.4	1.7	1.2	1.7
	100.0	100.0	100.0	100.0

Af den samlede københavnsfødte Befolkning var 32 pCt. Forsørgere, 68 pCt. Forsørgede; af den hele ikke-københavnsfødte Befolkning var omvendt 64 pCt. Forsørgere, 36 pCt. Forsørgede. Af Forsørgerne tilhørte:

	Københavnsfødte	Ikke-Københavnsfødte
Immaterielle Erhverv.....	13.4	12.6
Haandværk og Industri. Hovedpersoner.....	7.3	6.1
Haandværk og Industri. Medhjælpere	33.5	24.7
Handel og Omsætning. Hovedpersoner	6.1	8.5
Handel og Omsætning. Medhjælpere	11.3	8.8
Daglejere.....	5.3	10.5
Tyende	8.2	16.8
Pensionister, Kapitalister etc..	9.7	6.5
Andre	5.2	5.5
Tilsammen	100.0	100.0

Det ses saaledes, at de Indvandrede væsenligt maa holde sig til de elementære Erhverv, medens de Københavnsfødte mere besætte de højere Erhverv og Erhvervene, hvortil der hører fagmæssig Uddannelse.

Ejendomme og Lejligheder.

101 Ejendomme rummede hver 50 Lejligheder eller derover, 357 rummede hver 30—49, 600 hver 20—29, 1708 hver 10—19, 1723 hver 5—9, 2244 hver 2—4 og 616 hver kun 1 Lejlighed.

Ca. 100,000 Mennesker, altsaa omtrent $\frac{1}{3}$ af Byens Befolkning, bor i »Kaserner«, d. v. s. store Huse med mindst 100 Beboere; omtrent 20,000 Mennesker bor i Ejendomme med 2—300 Beboere, og c. 3000 bor i 8 Ejendomme, der saaledes gennemsnitligt huse henimod 400 Personer (fra de egenlige Kaserner, fra Hospitaler og lign. Anstalter er her bortset). Ca. 89,000 Mennesker bor i Ejendomme med

50—99 Beboere, c. 67,000 i Ejendomme med 25—49, og c. 42,000 i Ejendomme med 1—24 Beboere.

Antallet af Beboelseslejligheder var, fraregnet ledige Lejligheder og Forretningslokaler, den 1. Febr. 1890 c. 76,000, deraf c. 60,000 i Forhus, c. 16,000 i Mellem- og Baghus.

Af Lejlighederne var:

	1890	1885	1880
	pCt.	pCt.	pCt.
paa 1 Værelse	14	15	17
- 2 Værelser.....	40	36	33
- 3-4 —	30	30	31
- 5 — og derover	16	19	19

De 30 pCt. for Tre- og Fire-Værelseslejligheder fordeltes i 1890 med 17 pCt. for Tre- og 13 pCt. for Fire-Værelseslejligheder. Af de 16 pCt. for Lejligheder med mindst 5 Værelser faldt i 1890 paa Lejligheder med 5, med 6, med 7 og med 8 eller flere Værelser henholdsvis 6.₃, 4.₀, 2.₅ og 3.₂ pCt.

Næsten $\frac{1}{4}$ af Etværelseslejlighederne manglede eget Køkken; deres Beboere var altsaa henviste til at benytte Fælleskøkken sammen med andre eller at nøjes med en Ovn i Værelset.

Over 16 pCt. af Lejlighederne havde Logerende. Af Tre- og Fire-Værelseslejlighederne havde endog c. 30 pCt. Logerende.

17 pCt. af Husstanden havde Tyende.

Der boede

i Lejligheder paa 1 Værelse	gennemsnitlig	2. ₃₁	Pers. pr. Værelse
- — - 2 Værelser	—	1. ₈₅	— - —
- — - 3 —	—	1. ₄₀	— - —
- — - 4 —	—	1. ₁₀	— - —
- — - 5 —	—	0. ₉₂	— - —
- — - 6 —	—	0. ₈₃	— - —
- — - 7 —	—	0. ₈₁	— - —
- — - 8 — o. derov.	—	0. ₇₃	— - —

Af Etværelseslejligheder husede 49 hver 8 Beboere, 13 9, 5 10 og 1 11 Beboere. 1087 Toværelseslejligheder havde hver 8 Beboere eller derover. Af Lejligheder med 8 Beboere og derover fandtes

	blandt Etværelses- lejlighederne	blandt Toværelses- lejlighederne
i 1880.....	55	540
i 1885.....	57	738
i 1890.....	68	1087

Omtrent Halvdelen af den københavnske Befolkning boede i Et- og Toværelseslejligheder, henved en Tredjedel i Tre- og Fireværelseslejligheder, omtrent en Femtedel i de større Lejligheder. Men naturligvis stille Forholdene sig meget forskelligt i de forskellige Dele af Byen; paa Kristianshavn bor saaledes over 60 pCt. af Befolkningen i Et- og Toværelseslejligheder, og der er Roder, hvor indtil $\frac{3}{4}$ af Befolkningen maa nøjes med den Art Lejligheder.

Omtalen af Tabelværkets interessante, detaljerede Oplysninger om de københavnske Husleje forhold maa udsættes til en senere Lejlighed. Vi indskrænke os til at notere Hovedresultatet: den samlede aarlige Husleje i København udgør circa 35 Millioner Kroner.